

Μερικές δικές μας σκέψεις

Αν το γέλιο, όπως λένε οι θεωρητικοί του, αποτελεί μια εκδήλωση της ανθρώπινης παιδικότητας και ανάγεται σε μια παιδική, δική μας ή πανανθρώπινη ανάμνηση, δεν είναι λάθος να θυμηθούμε ότι τα παιδιά είναι συχνά σκληρά. Είμαστε λοιπόν σκληροί, όταν συχνά γελάμε με συμβάσεις και τετριμμένα κοινότοπα λόγια που λέγονται κατά των μειονεκτουσών κοινωνικών ομάδων.

Και σ' όσους αρέσουν αυτές οι καταπληκτικές καταστάσεις κωμικού, τέτοιες που αναφέραμε παραπάνω, ας αναλογιστούν κατά πόσο θα γελούσαν κατά των ίδιων «θυμάτων», αν ένα από αυτά ήταν, για παράδειγμα, ο διευθυντής τους, ο δικαστής από τον οποίο εξαρτάται αν θα πληρώσουν μια κλήση, ο γιατρός από τον οποίο εξαρτάται η θεραπεία του παιδιού τους ή ακόμη και ο αγαπημένος τους φίλος που θίγεται.

Μήπως, τελικά, όσο κι αν το γέλιο στο θέατρο ή στην τέχνη έχει τους δικούς του κανόνες και τις δικές του αρχές, σεβαστές και κατά το δυνατόν αναλυμένες, στην κοινωνία πρέπει πάνω απ' όλα να το συνδέσουμε με την εξουσία και την επιβολή της από τον πιο ισχυρό στον πιο ανίσχυρο;

Και εδώ οι κοινωνίες των παιδιών μάς χρησιμεύουν για παράδειγμα. Ποιος από μας δεν έχει δει παιδιά να κοροϊδεύουν, να γελούν ή να διακωμωδούν τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των συνομήλικών τους; Και πάντα είναι οι πολλοί που κοροϊδεύουν τον έναν ή τους λίγους και ποτέ το αντίστροφο. Και στους μεγάλους το χιούμορ εκδηλώνεται σα μορφή εξουσίας και επιβολής προτύπων ακόμη και σε ομάδες με υψηλό δείκτη νοημοσύνης και υψηλό πνευματικό επίπεδο. Εδώ έχει νόημα η παρέμβαση της εκπαίδευσης. Εκεί που οι μηχανισμοί εξουσίας αναπαράγονται αβίαστα και χωρίς την παραμικρή κριτική δεν μπορεί παρά το παιχνίδι να επαναλαμβάνεται στο διηνεκές και η πνευματική δύναμη να σπαταλιέται οπουδήποτε αλλού εκτός από την παραγωγή νέων πρωτότυπων ιδεών που προάγουν την ισότητα και τη συνεργασία. Πάρτε αυτό το δυναμικό και με τη σωστή κατεύθυνση στην εκπαίδευσή του στρέψτε το αλλού. Έτσι η δημιουργικότητα αυτής της ιδιότυπης ενέργειας που λέγεται χιούμορ είναι έτοιμη να δράσει υπέρ αυτού που ονομάζουμε ανθρωπισμό. Κι όσο κι αν η λέξη δε μας λέει πολλά κι αν τη θεωρούμε ξεχασμένη πια και άσχετη με τα μηνύματα των καιρών, κάπου στις γραμμές των κειμένων μας την προϋποθέτουμε.

Δραστηριότητες

➔ Σύμφωνα με την έρευνα που έκαναν οι μαθητές του 7ου Γυμνασίου Αχαρνών για τα ρατσιστικά ανέκδοτα στο Διαδίκτυο, πολλά από αυτά αναφέρονται σε εκείνους που κατάγονται από μια ξένη χώρα, μιλούν διαφορετική από την επίσημη γλώσσα ή διάλεκτο, έχουν διαφορετική θρησκεία. Σκεφτείτε και συζητήστε στην τάξη το θέμα του διαφορετικού: Γιατί η διαφορετικότητα αποτελεί πολύ συχνά αντικείμενο ρατσιστικών анеκδότων; Ποιες είναι οι αιτίες του φαινομένου αυτού και ποιους σκοπούς εξυπηρετεί;

➔ Αναλύστε στην τάξη το περιεχόμενο ενός ρατσιστικού ανέκδοτου που γνωρίζετε. Οι παρακάτω ερωτήσεις θα σε βοηθήσουν για να το κάνεις.

- Σε ποια κατηγορία ανθρώπων αναφέρεται;
- Γιατί διακρίνει την κατηγορία αυτή από τις άλλες ανθρώπινες ομάδες;
- Σε ποια χαρακτηριστικά στέκεται η διάκριση και γιατί;
- Έχουν όλοι οι άνθρωποι της κατηγορίας στην οποία αναφέρεται το ανέκδοτο αυτά τα χαρακτηριστικά;
- Πώς χρησιμοποιεί το ανέκδοτο τα χαρακτηριστικά αυτά;
- Ποιους σκοπούς εξυπηρετεί η διάκριση;
- Σε ποια στοιχεία ακριβώς εντοπίζεται το στοιχείο του χιούμορ;
- Τι συναισθήματα δημιουργεί το ανέκδοτο στα μέλη της κατηγορίας που προσβάλλει;
- Τι συναισθήματα δημιουργεί το ανέκδοτο σ' εκείνους που το δημιούργησαν καθώς και σ' εκείνους που το αναπαράγουν;